

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
شورای عالی برنامه‌ریزی

مشخصات کلی برنامه و سرفصل دروس
دوره کارشناسی ارشد معارف قرآن

گروه علوم انسانی

کمیته الهیات و معارف اسلامی

مصوب چهار صد و ششمین جلسه شورای عالی برنامه‌ریزی

مورخ ۱۳۷۹/۱۰/۱۸

بسم الله الرحمن الرحيم

برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد معارف قرآن

گروه: علوم انسانی
رشته: معارف قرآن
دوره: کارشناسی ارشد

کمیته تخصصی: الهیات و معارف اسلامی
گرایش:
کد رشته:

شورای عالی برنامه‌ریزی در چهار صد و ششمین جلسه مورخ ۱۳۷۹/۱۰/۱۸ بر اساس طرح پیشنهادی این برنامه آموزشی، دوره کارشناسی ارشد معارف قرآن که توسط گروه علوم انسانی تهیه شده و به تأیید رسیده است، برنامه آموزشی این دوره را در سه فصل (مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس) به شرح پیوست تصویب کرده، و مقرر می‌دارد:

ماده ۱) برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد معارف قرآن از تاریخ تصویب برای کلیه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند لازم‌الاجرا است.
الف: دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری اداره می‌شوند.

ب: مؤسساتی که با اجازه رسمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و براساس قوانین، تأسیس می‌شوند و بنابراین تابع مصوبات شورای عالی برنامه‌ریزی می‌باشند.
ج: مؤسسات آموزش عالی دیگر که مطابق قوانین خاص تشکیل می‌شوند و باید تابع ضوابط دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران باشند.

ماده ۲) این برنامه از تاریخ ۱۳۷۹/۱۰/۱۸ برای دانشجویانی که از این تاریخ به بعد وارد دانشگاه می‌شوند لازم‌الاجرا است.

ماده ۳) مشخصات کلی، برنامه درسی و سرفصل دروس دوره کارشناسی ارشد رشته معارف قرآن در سه فصل مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس برای اجرا به معاونت آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ابلاغ می‌شود.

رأی صادره چهار صد و ششمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی

مورخ ۱۳۷۹/۱۰/۱۸

در خصوص برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد معارف قرآن

۱) برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد معارف قرآن که از طرف گروه علوم انسانی پیشنهاد شده بود، با اکثریت آراء به تصویب رسید.

۲) این برنامه از تاریخ تصویب قابل اجرا است

رأی صادره چهار صد و ششمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی مورخ ۱۳۷۹/۱۰/۱۸ در مورد برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد رشته معارف قرآن صحیح است، به مورد اجرا گذاشته شود.

دکتر مصطفی معین

وزیر علوم، تحقیقات و فناوری

دکتر علی شریعتمداری
رئیس گروه علوم انسانی

رونوشت : به معاونت محترم آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
خواهشمند است به واحدهای مجری ابلاغ فرمایید.

دکتر سید محمد کاظم نائینی

دبیر شورای عالی برنامه ریزی

بسم الله الرحمن الرحيم

فصل اول

برنامه دوره کارشناسی ارشد معارف قرآن

۱ - مقدمه

از آنجا که یکی از اهداف تأسیس این دوره، ایجاد ارتباط میان علوم انسانی و اسلامی از طریق ارائه این علوم در دانشگاه به دانشجویان است تا آنان با اجتهاد و تحقیق در آخرین دستاوردهای علوم انسانی بتوانند به تفسیر و تحلیل مناسب و شایسته‌ای از اسلام دست یافته و آن را به نسل تشنه حقیقت ارائه دهند، ضرورت طرح شباهات جدید و قرآنتهای نو در علوم اسلامی از جمله تفسیر و علوم قرآن احساس می‌گردد.

از سوی دیگر روش‌های سنتی کار با قرآن در مواجهه با تحولات زمان باید متحول شود و رشته مرسوم علوم قرآن و حدیث، کمتر به شباهات و ابهامات مطرح شده در رابطه با قرآن پرداخته لذا ضرورت ایجاد رشته‌ای در رابطه با فرهنگ و معارف قرآن احساس می‌شود که خالی از ضعفهای موجود باشد.

همچنین تأسیس و تشکیل رشته «معارف قرآن» تناسب همه جانبه‌ای با حوزه و حوزویان دارد و دفاع از قرآن کریم و ارائه صحیح معارف و فرهنگ آن بگونه‌ای که رافع شباهات و پاسخگوی نیازهای جوامع امروز باشد از وظایف مهم حوزه‌های علمیه می‌باشد. بنابراین تشکیل این رشته، بگونه‌ای که با اهداف بالا هماهنگ و با نیازهای روز همگام باشد، ضرورت می‌یابد و طبیعی است که برای تحقق اهداف پیشگفته، واحدهای پیشنهادی این رشته جدید، از بحثهایی که بیشتر به تبیین فرهنگ و معارف قرآن همراه با ارائه شبیه و پاسخ آن و در نهایت قرآنتی متناسب با نیازهای جوامع بشری می‌پردازد، استفاده شود.

۲ - اهداف و ضرورت‌ها

- ۱- عدم طراحی و تدوین رشته متداول علوم قرآن در دانشگاهها جهت پاسخگویی به شباهات جدید و طرح مبهم برخی مباحث همچون مسئله تأویل، محکم و متشابه و ...
- ۲- فقدان برخی مباحث در رشته مرسوم علوم قرآن و عدم طرح موضوعاتی همچون: قلمرو

موضوعات قرآن، جامعیت، جاودانگی و جهانی بودن قرآن، بررسی شبهات جدید در زمینه وحی، بررسی شبهات مستشرقان در زمینه تدوین متون مقدس یا تأکید بر طرح شبهه درباره قرآن، زبان قرآن و طرح مبانی کلامی مربوط به آن، تفسیر عصری، طرح بسترهای علمی لازم برای استناد به قرآن در فقه، حقوق و ...

۳- تأکید بر شناسایی و طرح شبهات جدید وارده بر قرآن و پاسخ گویی به آنها با توجه به تفسیر عصری (سمت گرایی شبهه‌شناسی و پاسخ کافی دادن به آنها در اکثر زمینه‌های واحدهای دروس مصوب در این رشته)

۴- گسترش حوزه استناد به قرآن در فقه و کلام و مانند آن.

۵- تربیت مربیان و مدرسان این رشته، جهت تدریس در حوزه‌های علمیه، دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی

۶- تربیت و تأمین قرآن‌پژوهان در رشته فرهنگ و معارف قرآن

۳- تعداد واحدهای درسی

واحدهای درسی دوره کارشناسی ارشد معارف قرآن شامل ۲۸ واحد درسی اصلی و ۴ واحد پایان‌نامه جمعاً ۳۲ واحد و ۱۸ واحد دروس پیشنیاز تنظیم شده است.

۴- شرایط گزینش دانشجو

۱- داشتن مدرک کارشناسی

تبصره: مدارک حوزوی هم‌تراز با کارشناسی مورد تأیید آموزش عالی پذیرفته می‌شود.

۲- اشتغال به درس خارج فقه و اصول.

۳- قبول شدن در امتحان کتبی و مصاحبه علمی

تبصره: مواد امتحانی شامل:

الف) تفسیر المیزان ج ۲، علامه طباطبایی.

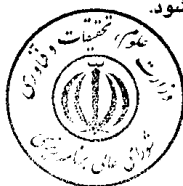
ب) البیان، آیه... العظمی خوئی، مباحث «صیانة القرآن من التحریف»، فکرة عن جمع القرآن»

ج) شرح تجرید، خواجه نصیر الدین طوسی، مباحث «الهیات بالمعنی الاخص»

۴- قبولی در آزمون سراسری کارشناسی ارشد در رشته‌های «علوم قرآن و حدیث»، «فلسفه

و کلام اسلامی»، «ادیان و عرفان تطبیقی»، «فقه و مبانی حقوق اسلامی و فلسفه».

تبصره: اولویت با داوطلبانی است که دارای سن کمتر یا تحصیلات حوزوی بالاتری باشند.

دروس بیش نیاز کارشناسی ارشد رشته معارف قرآن

بیش نیاز یا زمان ارائه درس	ساعات		تعداد		نام درس	کد درس
	عملی	نظری	جمع	واحد		
		۳۲	۳۲	۲	روش تحقیق	۱
		۳۲	۳۲	۲	کلام جدید	۲
		۳۲	۳۲	۲	مبانی علم حقوق	۳
		۳۲	۳۲	۲	مبانی علم اقتصاد	۴
		۳۲	۳۲	۲	فلسفه تاریخ	۵
		۳۲	۳۲	۲	مبانی روانشناسی و علوم تربیتی	۶
		۳۲	۳۲	۲	مبانی علم سیاست	۷
		۳۲	۳۲	۲	تاریخ ادیان (۱)	۸
تاریخ ادیان (۱)		۳۲	۳۲	۲	تاریخ ادیان (۲)	۹
				۱۸	جمع	

دروس اصلی کارشناسی ارشد رشته معارف قرآن

پیشنیاز یا زمان ارائه درس	ساعات			تعداد واحد	نام درس	کد درس
	عملی	نظری	جمع			
		۳۲	۳۲	۲	علوم قرآن (۱) تاریخ قرآن	۱۰
علوم قرآن (۱)		۳۲	۳۲	۲	علوم قرآن (۲) وحی شناسی	۱۱
علوم قرآن (۲)		۳۲	۳۲	۲	علوم قرآن (۳) اعجاز قرآن	۱۲
علوم قرآن (۳)		۳۲	۳۲	۲	علوم قرآن (۴) زبان قرآن	۱۳
—		۳۲	۳۲	۲	تفسیرشناسی (۱) تاریخ و روش های تفسیری	۱۴
تفسیرشناسی (۱)		۳۲	۳۲	۲	تفسیرشناسی (۲) اصول و قواعد تفسیر	۱۵
فلسفه تاریخ		۳۲	۳۲	۲	جامعه و تاریخ در قرآن	۱۶
مبانی روانشناسی و علوم تربیتی		۳۲	۳۲	۲	اخلاق و تربیت در قرآن	۱۷
مبانی علم حقوق		۳۲	۳۲	۲	فقه و حقوق در قرآن	۱۸
مبانی علم اقتصاد		۳۲	۳۲	۲	اندیشه های اقتصادی در قرآن	۱۹
تاریخ و ادیان (۲)		۳۲	۳۲	۲	قرآن و ادیان دیگر	۲۰
—		۳۲	۳۲	۲	متون تخصصی به زبان خارجی	۲۱
—		۳۲	۳۲	۲	قرآن از منظر اندیشمندان معاصر	۲۲
کلام جدید		۳۲	۳۲	۲	جامعیت و چارهدانگی قرآن و قللمرو موضوعات آن	۲۳
				۴	پایان نامه	
					جمع	

روش تحقیق

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

هدف: آشنائی با روش تحقیق، منابع تحقیق، طرح نگاری و مسئله یابی و ممارست در علوم و معارف قرآنی

سرفصل دروس:

- هدف از مطالعه روش تحقیق و ضرورت آن
- روشهای علمی تحقیق و عناصر اصلی آن
- طرحهای تحقیق، هدف طرح تحقیق
- انواع طرح تحقیق (تحقیق بر مبنای اطلاعات قبلی، تاریخی، اطلاعات آماری،)
- مراحل روش علمی تحقیق
- روشهای تحقیق در قلمرو قرآن (بیان نمونه‌ها، تجارب و...)
- روشهای جمع آوری اطلاعات (کاربرد کتابخانه در جمع آوری اطلاعات، تهیه و نوشتن گزارش، رساله، کتاب)
- موضوعات انتخابی استاد

کلام جدید

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

هدف: آشنا ساختن دانشجویان با تعریف، مبانی، منابع و مسائل اصلی کلام جدید
بعنوان مقدمه برای فهم ابعاد کلامی قرآن مجید

سرفصل دروس:

- تعریف کلام جدید و تفاوت آن با کلام قدیم
- تاریخچه و اهداف کلام جدید
- نیاز به دین با رویکرد به اصالت انسان
- اثبات پذیری یا عدم اثبات پذیری مسایل دینی
- نقد و بررسی رابطه عقل و وحی و علم و دین
- پارادوکسهای محتمل در متون مقدس و پاسخ از آنها
- موضوعات انتخابی استاد

مبانی علم حقوق

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

هدف: آشنا ساختن دانشجویان با مفهوم حق، منابع آن، آثار و خصایص و مراحل پیدایش قانون، شعب و رشته‌های مختلف حقوقی و مبانی آنهاست.

سرفصل دروس:

- تعریف مختصری از اصول مکتبهای حقوق فطری، تاریخی، تحقیقی اجتماعی و تحقیقی حقوقی
- هدف حقوق: نظریه حقوق فردی و نشریه حقوق اجتماعی
- قاعده حقوقی: الزامی بودن حقوق، حقوق و ضمانت اجراء، کلی بودن حقوق، تعریف قاعده حقوقی
- علم حقوق و تقسیمات آن: حقوق عمومی و خصوصی، حقوق داخلی و بین المللی
- منابع حقوق: قانون و نظریه عمومی آن، عرف، رویه قضایی، اندیشه‌های حقوقی
- قلمرو و اجرای قواعد حقوقی: اجرای قواعد حقوقی در مکان. اجرای قواعد حقوقی در زمان
- مفهوم و تعریف اقسام حق
- منابع ایجاد حق: اعمال و وقایع حقوقی
- تملک و انتقال و زوال حق
- اجرای حق: نسبی بودن اجرای حق. ضمانت اجرای حق. اثبات حق (دلایل اثبات حق که شامل اقرار، اسناد، شهادت و سوگند است)

مبانی علم اقتصاد

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

هدف: آشنا ساختن دانشجویان با مفاهیم کلی اقتصاد، تعاریف، تحلیلها و کاربرد و سیاستگذاریهای اقتصادی خرد و کلان در سطح مقدماتی است.

سرفصل دروس:

- موضوع علم اقتصاد، ماهیت پدیده‌های اقتصادی، روش علم اقتصاد
- سؤالات اساسی علم اقتصاد
- اقتصاد خرد و کلان، اقتصاد اثباتی و دستوری
- عرضه - تقاضا
- تعادل، کشش و...
- انواع بازارها (رقابت کامل، رقابت انحصاری،...)
- حسابداری درآمد ملی، شاخص‌های قیمتی، تعیین درآمد ملی
- پول، تاریخچه پیدایش، عرضه و تقاضای پول، نظریه مقداری پول
- سیاستهای اقتصادی (سیاستهای مالی و پولی)، اقتصاد بین‌الملل
- مروری بر نظام‌های اقتصادی

فلسفه تاریخ

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

هدف: آشنا ساختن دانشجویان با نگرشهای قرآن درباره تاریخ (سنتها، عناصر، عوامل محرک و تکامل تاریخ)

سرفصل دروس:

- عناصر جامعه در قرآن و نقش انسان در پویایی تاریخ
- قرآن و سنت‌های تاریخ
- رابطه سنت‌های تاریخ با هدایت‌های قرآنی
- قرآن و تاثیر متقابل روابط اجتماعی
- عوامل محرک تاریخ (تصادف، شرایط اقتصادی، نوآوری و اختراعات و...)
- توجه تاریخ براساس دین
- تکامل تاریخ
- تکامل و هدفداری
- تفسیر الهی تاریخ
- تعریف «تمام» و «کمال»
- روش قرآن در بیان رویدادهای تاریخی

مبانی روانشناسی و علوم تربیتی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

هدف: آشنائی اجمالی با مفهوم، منابع، روش‌ها و مبانی روانشناسی، جایگاه آن در بین علوم بعنوان مقدمه برای شناخت ابعاد روانشناسی و علوم تربیتی قرآن

سرفصل دروس:

- تعریف و ماهیت علمی روانشناسی
- تاریخچه، اهداف و روش‌های علمی روانشناسی
- محرک‌های رفتار موجودات زنده
- یادگیری و انواع مختلف آن
- شخصیت و مسائل مربوط به آن
- رفتار اجتماعی
- مبانی انسانشناسی قرآن
- نفس و شئون وجودی آن در قرآن
- اصول کاربردی ناظر بر تعلیم و تربیت در قرآن

مبانی علم سیاست

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

هدف: آشنائی اجمالی دانشجویان با مبانی علم سیاست بعنوان مقدمه برای شناخت دیدگاههای اجتماعی - سیاسی قرآن و آشنا ساختن دانشجویان با ماهیت، اصول و قلمرو سیاست، عملکردها و...

سرفصل دروس:

- تعاریف عمده علم سیاست از دیدگاه مکاتب مختلف
- رابطه دین با سیاست در مکاتب مختلف
- پیدایش دولت، بررسی حوزه حکومت، ساختار و کارکرد آن
- ارکان فرهنگ سیاسی (با رویکردی قرآن شناسانه)
- تفاوت نظام حکومتی اسلام با نظام‌های حکومتی معاصر
- احزاب سیاسی
- زور و مشروعیت
- نهادهای بین‌المللی

تاریخ ادیان (۱)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

هدف: آشنایی با عقاید و ادیان مردم جهان

سرفصل دروس:

تقسیم‌بندی ادیان - سیری اجمالی در مورد منابع تاریخ ادیان - اصطلاحات دینی (تعریف دین از دیدگاه موحدین و جامعه‌شناسان - مذهب - شریعت - فرقه - ثنویت - تثلیث و ...) ادیان ابتدایی (توتم پرستی - تابو - فتیش - آنیمیزم و ...) ادیان قدیم (مصر قدیم - بابل - یونان و ...) ادیان ایران قبل از اسلام - دین زردشتی - ادیان هند - دین بودا - جاپنی - سیکه - ادیان جنوب شرق آسیا (دین تائو - کنفوسیوس - شینتو)

تاریخ ادیان (۲)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: تاریخ ادیان (۱)

هدف:

سرفصل دروس:

عبرتهای اولیه - ابراهیم و اعقاب او (اسحق - یعقوب و اسباط اثنی عشر) - زندگی موسی (ع) - مأموریت موسی - فتح کنعان - آغاز حکومت بنی اسرائیل - داود - سلیمان و تشکیل حکومت اسرائیل و یهودیه - انبیاء بنی اسرائیل - اسارت بابل - تشکیل مجامع علمی - تدوین قلمود - ظهور مسیح - آوارگی های یهود - یهود در قرون وسطی - یهود در اسپانیا - یهود بعد از رنسانس و یهود در زمان حاضر.

مسیحیت: اوضاع جهان قبل از ظهور مسیح - زندگی عیسی مسیح (ع) - اناجیل اربعه - تعالیم عیسی (ع) - مصلوب شدن عیسی (ع) - حواریون - عهد جدید - پولس رسول و خدمات او در انتشار مسیحیت - کلیساهای اولیه - معرفی فرقه های مسیحی (کاتولیک - ارتدوکس - پروتستان)، نهضت کلیسا - مسیحیت در قرون وسطی - مسیحیت بعد از رنسانس - مسیحیت در زمان حال

علوم قرآن (۱) تاریخ قرآن

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

هدف: آشنایی با گردآوری قرآن، بررسی شبهات در این زمینه

سر فصل دروس:

- آشنایی با سیر تاریخی گردآوری قرآن در زمان پیامبر (ص) و آراء دانشمندان در این زمینه
- آشنایی با مصحف علی (ع) و ویژگیهای آن
- آشنایی با سیر تاریخی گردآوری قرآن در زمان خلیفه دوم و آراء دانشمندان در این زمینه
- آشنایی با سیر تاریخی گردآوری قرآن در زمان خلیفه سوم و آراء دانشمندان در این زمینه
- بررسی شبهات مسلمانان، معاندان و مستشرقان در زمینه جمع قرآن
- آشنایی با تاریخ تطور قرآن کریم از آغاز نزول تا زمان تثبیت قرائات مشهوره
- شیوه نگارش قرآن و گذری بر تحول و اصلاح شیوه نگارش

علوم قرآن (۲) وحی شناسی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: علوم قرآن (۱)

هدف: بررسی جامع مسئله وحی و شبهات مربوط به آن با تأکید بر شبهات جدید

سرفصل دروس:

- تعریف وحی در اصطلاح (مسلمانان، اهل کتاب و...)
- حقیقت و ماهیت وحی و بررسی شبهات در این زمینه
- تفاوت وحی با الهام و تجربه‌های دینی
- وحی در قرآن و سنت (استعمالات، طرق، ویژگیها و...)
- تفاوت وحی غیر قرآنی با قرآنی و بررسی آراء و شبهات قدیم و جدید در این زمینه
- تنزیه انبیا از افتراءات، جوششهای درونی، صرع و القاءات شیطان (اسطوره غرائق و...)
- کیفیت ارتباط انبیا با خدا (رؤیا، تکلم، الهام، و...) و شبهات مربوط
- وحی و خواسته‌ها و پرسشهای مردم (بحث اسباب نزول نه شأن نزولها بصورت تاریخی)
- عصمت پیامبر (ص) در مرحله تلقی و حفظ و ابلاغ وحی و... و شبهات مربوط
- وحیانی بودن الفاظ قرآن (آیا پیامبر (ص) قرآن را با همین الفاظ تلقی و به مردم ابلاغ کرد؟)

علوم قرآن (۳) اعجاز قرآن

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: علوم قرآن (۲)

هدف: شناخت اعجاز قرآن و وجوه آن، بررسی تحریف و شبهات مربوط به آن و مقایسه قرآن با متون مقدس

سرفصل دروس:

- اعجاز قرآن
- وجوه اعجاز قرآن
- عدم تحریف قرآن و بررسی شبهات مربوط
- فرق اسلامی و تحریف قرآن
- شیعه و تحریف قرآن
- مقایسه قرآن با تورات و انجیل
- نقش آیات تشبیهی قرآن و متون مقدس در انتساب تحریف به آنها
- بازخوانی اعجاز قرآن در عصر حاضر

علوم قرآن (۴) زبان قرآن

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: علوم قرآن (۳)

هدف: بررسی زبان قرآن و تفاوت آن با زبان علم و فلسفه، قصص قرآن، کنایه، اشاره و...

سرفصل دروس:

- زبان‌شناسی و واژه‌شناسی قرآن
- آشنایی با سیر تاریخی واژه‌شناسی کلمات قرآن
- رابطه نگارش معاجم و فرهنگ لغات عربی با تلاش‌های واژه‌شناسانه قرآن
- الفاظ اعجمی و کیفیت ورود آنها به قرآن
- تفاوت زبان علم و فلسفه با زبان دین
- نقش مثل و کنایه، اشاره، مجاز و تشبیه معقول به محسوس در زبان دین
- قصص قرآن
- نقش قرائات در فهم معنی و محتوای کلام خدا

تفسیر‌شناسی (۱) تاریخ و روش‌های تفسیری

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

هدف: بررسی تاریخ تفسیر نگاری و مراحل آن و آشنائی با روش‌های تفسیری

سرفصل دروس:

- تاریخ تفسیر نگاری و طبقات مفسران
- ویژگیهای تفسیر در عصر پیامبر (ص)، صحابه، تابعین، معصومین (ع) و عصر تدوین
- تفسیر ترتیبی و موضوعی و فوائد و مضار هر یک
- مناهج عمده تفسیری، تفسیر مأثور، عقلی، باطنی (عرفانی) و عصری و علمی
- تفسیر شیعه و موضع آنها در تفسیر قرآن
- تفسیر معتزله و موضع آنها در تفسیر قرآن
- تفسیر اشاعره و موضع آنها در تفسیر قرآن
- تفسیر موضوعی، روش‌ها، جهتگیریها، مذاهب
- نقد و تحلیل نظریه برخی از مستشرقان (مانند گولدزیهر، ...)

تفسیرشناسی (۲) اصول و قواعد تفسیر

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: تفسیرشناسی (۱)

هدف: آشنایی با تفسیر، تأویل، اصول و قواعد این دو، محکم و متشابه

سرفصل دروس:

- تفسیر و تأویل و تفاوت جوهری میان این دو
- قواعد و اصول تفسیر
- تفسیر به رأی و مراد از آن
- محکم و متشابه، ملاک و معیار در آن
- اسرائیلیات در تفسیر
- تفسیر طبری و آراء پیچیده او
- مجاهد و گرایش او به تأویل
- مباحث هرمنوتیک در قرآن و کتابهای مقدس
- روش‌های مقایسه‌ای میان تفسیر قرآن و کتابهای مقدس

جامعه و تاریخ در قرآن

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: فلسفه تاریخ

هدف: آشنایی با دیدگاههای قرآن در زمینه تاریخ و سیاست

سرفصل دروس:

- قرآن و فلسفه تاریخ
- قرآن و تاریخ امم
- قرآن و عوامل انحطاط و پیشرفت جامعه
- روابط بین الملل و دیدگاه جهانی قرآن
- قرآن و مسائل سیاسی شامل امت، امام، جامعه و...
- چگونگی اداره جامعه در اسلام
- بیان بعد اجتماعی تفسیر سوره های حج و جمعه
- ابعاد تاریخی - سیاسی قصص قرآن

اخلاق و تربیت در قرآن

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: مبانی روانشناسی و علوم تربیتی

هدف: آشنائی با دیدگاههای روانشناسی، اخلاقی و تربیتی در قرآن

سرفصل دروس:

- اخلاق فردی و اجتماعی در قرآن
- تکریم و تحقیر انسان در قرآن
- عوامل رشد و انحطاط روانی انسانها
- عوامل تربیت اخلاقی در قرآن
- موانع تربیت اخلاقی در قرآن
- خودشناسی در قرآن
- نفس و روان از دیدگاه قرآن
- اخلاق در تفکر دینی

فقه و حقوق در قرآن

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: مبانی علم حقوق

هدف: آشنائی با دیدگاههای حقوقی قرآن و بررسی حقوقی آیات الاحکام

سرفصل دروس:

- آیات الاحکام در قرآن
- تدریجی بودن احکام
- جایگاه احکام در کلام خدا
- تحول و ثبات در احکام
- نظام و فلسفه حقوقی قرآن
- حقوق خدا در قرآن
- حقوق جزا، خصوصی، عمومی و بین الملل از دیدگاه قرآن

اندیشه‌های اقتصادی در قرآن

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: مبانی علم اقتصاد

هدف: آشنائی با اندیشه‌ها و دیدگاههای اقتصادی قرآن

سرفصل دروس:

- ضرورت توجه به اندیشه اقتصادی قرآن
- نگرش قرآن نسبت به انسان در جریان عادی زندگی
- نگرش قرآن نسبت به حیات دنیا و جایگاه مال و ثروت
- قشریندیه‌های اجتماعی - اقتصادی از دیدگاه قرآن
- عدالت از منظر قرآن
- دیدگاه قرآن در زمینه عزت و قدرت برتر و رفاه عمومی
- مالکیت در قرآن
- انفاق از دیدگاه قرآن
- آیات ربا
- کنز و تکاثر
- مالیاتهای اسلامی
- روش‌های کسب ثروت در قرآن

قرآن و ادیان دیگر

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

هدف: ادیان دیگر از دیدگاه قرآن

سرفصل دروس:

معرفی - ادیان غیر اسلامی از دیدگاه قرآن - دیدگاه قرآن در مورد تورات و انجیل - انبیاء در قرآن - بنی اسرائیل در قرآن - مشترکات کتب عهد عتیق و قرآن (خدا، فرشتگان، رستاخیز، منجی، معاد و ...)، مجادلات مسلمانان با پیروان ادیان دیگر.

متون تخصصی به زبان خارجی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

هدف: آشنا ساختن پژوهشگران با بهره‌برداری از متون خارجی در عرصه قرآن و معارف آن

سرفصل دروس:

- عنوان تفسیر - قرآن از دائرة المعارف انگلیسی Shorten
- قرآن در اسلام - علامه طباطبائی
- بررسی ترجمه‌های انگلیسی قرآن
- نگاهی به متون انگلیسی قرآن در زمینه موضوعات مختلف (در زمینه آیات حقوق - مقاله آقای محمصانی)

قرآن از منظر اندیشمندان معاصر

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

هدف: آشنا ساختن دانشجویان با دیدگاههای اندیشمندان معاصر در زمینه قرآن

سرفصل دروس:

- سیر تاریخی و تطور اندیشه خاورشناسان در مسئله قرآن (ترجمه، تفسیر، معاجم، معارف)
- عوامل و انگیزه‌های گرایش خاورشناسان به قرآن و دامنه پژوهشهای آنها
- قرآن از منظر قرآن پژوهان غیر مسلمان (مبشران مسیحی، روشنفکران لایتنک و...)
- قرآن از دیدگاه قرآن پژوهان مسلمان
- طرح بازگشت به قرآن و بستر آن در میان اندیشمندان معاصر
- تحولات پژوهشی قرآن در میان نویسندگان روشنفکر ایرانی

جامعیت و جاودانگی قرآن و قلمرو موضوعات آن

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: مبانی کلام جدید

هدف: بررسی جامعیت و جاودانگی قرآن و شناخت قلمرو موضوعات آن

سرفصل دروس:

- مفهوم جامعیت و دیدگاههای متفاوت درباره آن
- ملاکها و ویژگیهای جامعیت
- ادله اثبات جامعیت قرآن
- بررسی و پاسخ به شبهات در زمینه جامعیت قرآن
- جامعیت و قلمرو دین
- قلمرو دین و مسئله حداقلی و حداکثری
- بررسی مسئله قرآن و فرهنگ زمانه عصر بعثت

«منابع دروس»

روش تحقیق

ولی الله نقی پورفر	- پژوهشی پیرامون تدبر در قرآن
محمد الغزالی	- کیف تعامل مع القرآن
سید هدایت جلیلی	- روش شناسی تفسیر موضوعی قرآن
محمد باقر الصدر	- المدرسة القرآنیة
فواز احمد زمرلی	- کیف تتدبر القرآن
مهندس عبدالعلی بازرگان	- متدلوژی تدبر در قرآن
بهاءالدین خرمشاهی (تفسیر پژوهی و روشهای تفسیری)	- دانشنامه قرآن و قرآن پژوهی ۲ جلد

مبانی علم اقتصاد

استانلی فیشر	- علم اقتصاد
پل سامولسن	- اقتصاد ۲ جلد
دومینیک سالواتوره	- اصول علم اقتصاد
محمد طیبیان	- اقتصاد کلان
فریدون تقضلی	- اقتصاد کلان

فلسفه تاریخ

شهید مطهری	- فلسفه تاریخ
امری نف - ترجمه دکتر فریار	- فلسفه تاریخ
ای. اچ. کار - ترجمه حسن کامشاد	- تاریخ چیست؟
شهید صدر	- سنت های اجتماعی و فلسفه تاریخ در مکتب قرآن
دکتر عزت الله رادمنش	- تاریخ در قرآن
دکتر حسن سلمان	- النظرية القرآنية لتفسير حركة التاريخ
عبدالکریم زیدان	- السنن الهیة فی الامم و الجماعات
محمد تقی مصباح	- جامعه و تاریخ از دیدگاه قرآن
الشیخ الרכابی	- السنن التاريخیه فی القرآن المجید
محمد جعفر نجفی علمی	- جامعه و سنن اجتماعی در قرآن
محمد عبدالجبار	- المجتمع، بحوث فی المذهب الاجتماعی القرآن

مبانی روانشناسی و علوم تربیتی

مان، ترجمه محمود ساعتچی (۲ جلد)

سیروس عظیمی (۲ جلد)

رضا فرهادیان

عبدالله صبری

محمد عثمان نجاتی ترجمه عباس عرب

محمد تقی مصباح

رمضان محمد قذافی

محمد باقر حجتی

- اصول روانشناسی

- اصول روانشناسی عمومی

- مبانی تعلیم و تربیت در قرآن

- مبانی انسانشناسی در قرآن

- قرآن و روانشناسی

- معارف القرآن

- علم النفس الاسلامی

- گامی فراسوی روانشناسی اسلامی

تاریخ ادیان (۱)

تاریخ جامع ادیان تألیف جان ناس ترجمه علی اصغر حکمت - خلاصه الادیان تألیف دکتر مشکور

- تاریخ ادیان تألیف علی اصغر حکمت - تاریخ تمدن ویل دورانت - دائرة المعارف الیاده و هستینگ

تاریخ ادیان (۲)

تاریخ جامع ادیان - تألیف جان ناس ترجمه علی اصغر حکمت تاریخ تمدن ویل دورانت - تاریخ

کلیسای قدیم - جهان مسیحیت تألیف این رمولند، ترجمه محمد باقر انصاری دائرة المعارف جودائیکا

- دائرة المعارف الیاده و هستینگ

علوم قرآن (۱) تاریخ قرآن

محمد هادی معرفت

دکتر رامیار (چاپ ششم)

آیه ... خوئی

دکتر حجتی

زرقانی

جعفر مرتضی

محمد هادی معرفت

عبدالصبور شاهین

ابو عبدالله زنجانی

سیوطی

محمد حسین علی الصغیر

- التمهید

- تاریخ قرآن (چاپ ششم)

- البیان (بحث جمع القرآن)

- تاریخ قرآن

- مناهل العرفان

- حقایق هامه

- تاریخ قرآن

- تاریخ قرآن

- تاریخ قرآن

- الاتقان

- تاریخ القرآن

علوم قرآن (۲) وحی شناسی

- المیزان (موارد مناسب)
 - التمهید
 - الوحی المحمدی
 - مناهل العرفان
 - مباحث فی علوم القرآن
 - تحلیل وحی از دیدگاه اسلام و مسیحیت
 - الوحی و القرآن الکریم
 - بنیات المعجزة الخالده
 - وحی و نبوت در قرآن
- علامه طباطبائی
 - معرفت
 - رشید رضا
 - زرقانی
 - صبحی صالح
 - محمد باقر سعیدی روشن
 - محمدحسین ذهبی
 - حسن ضیاء الدین عتر
 - محمد تقی شریعتی

علوم قرآن (۳) اعجاز قرآن

- البیان (اعجاز قرآن)
 - مناهل العرفان
 - صیانه القرآن عن التحریف
 - اعجاز قرآن
 - اعجاز قرآن
 - الاتقان
 - بحوث فی تاریخ القرآن و علومه
 - المیزان (موارد تناسب)
 - الهدی الی دین المصطفی
 - الاعجاز فی دراسات السابقین
 - الاعجاز البیانی
- آیه ا... خوئی
 - زرقانی
 - معرفت
 - باقلانی
 - مصطفی صادق رافعی
 - سیوطی
 - میرمحمدی
 - علامه طباطبائی
 - بلاغی
 - عبدالکریم خطیب
 - بنت الشاطی

علوم قرآن (۴) زبان قرآن

- مقدمه النهایه فی غریب الحدیث
 - مجمع البحرين
 - معجم القرآن
 - المعجم
 - مقدمه صحاح اللغة
 - هرمونوتیک کتاب و سنت
 - التحقیق فی کلمات القرآن
 - التطور الدلالی بین لغة الشعر الجاهلی و لغة القرآن الکریم
 - مفهوم النص دراسة ادبیه
 - التشبیهات القرآنیة و اللغة العربیه
- ابن ایشر
 - طریحی
 - عبدالرؤف مصری
 - حسین نصّار
 - جوهری
 - محمد مجتهد شبستری
 - مصطفوی
 - ابوزید

تفسیرشناسی (۱) تاریخ و روش های تفسیری

الـتفسیر و المفسرون	ذهبی
- تاریخ تفسیر	دکتر حجتی
- مقاله تفسیر در دائرة المعارف اسلامی و دائرة المعارف تشیع	عمید زنجانی
- مبانی و روشهای تفسیر قرآن	گولدزیهر
- مذاهب التفسیر الاسلامی	هدی جاسم ابوطیره
- المنهج الاثری فی تفسیر القرآن	بغدادی
- مناهج المفسرین	عبدالمحسن عبدالحمید
- تطور تفسیر القرآن	محمدحسین علی الصغیر
- المبادئ العامة للتفسیر	

تفسیرشناسی (۲) اصول و قواعد تفسیر

الـتفسیر و المفسرون	ذهبی
- مذاهب التفسیر الاسلامی	گولد زیهر، ترجمه عبدالحلیم نجار
- منابع التفسیر	جوینی
- قانون تفسیر	کمالی دزفولی
- دائرة المعارف الاسلامیه	
- البرهان	زرکشی
- مناهل العرفان	زرقانی
- الاتقان	سیوطی
- التأویلات	ملا عبدالرزاق
- الامام ابن تیمیه و موقفه من التأویل	
- فلسفة التأویل عند ابن عربی	
- الاسرائیلیات و الموضوعات فی التفسیر	صمد محمد ابو شهبه

جامعه و تاریخ در قرآن

نظام الحکم فی الاسلام	محمد فاروق نبهان
- معارف قرآن	استاد مصباح
- پیام قرآن ۱۰	آیه...مکارم
- سنتهای تاریخ در قرآن	شهید صدر
- تفسیر موضوعی	جواد آملی
- المیزان (موارد مناسب)	علامه طباطبائی
- فلسفه تاریخ	شهید مطهری
- جامعه و تاریخ	شهید مطهری
- الحیاة ج ۲	محمد رضا، محمد و علی حکیمی

اخلاق و تربیت در قرآن

- خودشناسی برای خود سازی	- مصباح یزدی
- اصول کافی	- کلینی
- نهج البلاغه	- امام علی (ع)
- محجة البیضاء	- فیض کاشانی
- اربعین	- امام خمینی
- احیاء العلوم	- محمد غزالی
- المیزان (موارد خاص)	- علامه طباطبائی
- من علم النفس القرآنی	- دکتر عدنان الشریف

فقه و حقوق در قرآن

- کتابهای پیشنهادی استاد و جزوات درسی ایشان

اندیشه‌های اقتصادی در قرآن

- مبانی فقهی اقتصاد اسلامی	- دفتر همکاری حوزه و دانشگاه
- پیام‌های اقتصادی قرآن	- موسوی
- اقتصادنا	- شهید صدر
- الحیة ج ۳ و ۴ و ۵ و ۶	- محمد رضا، محمد و علی حکیمی

قرآن و ادیان دیگر

تفاسیر مختلف قرآن مجید - المیزان (مباحث مربوطه) - ملل و نحل شهرستانی - تاریخ جامع ادیان تألیف جان ناس - تاریخ تمدن ویل دورانت (قسمتهای مربوط به یهود و مسیحیت) - احتجاجات طبرسی - التمهید باقلانی - عهدین، قرآن و علم تألیف دکتر بوکای، ترجمه حسن حبیبی

متون تخصصی به زبان خارجی

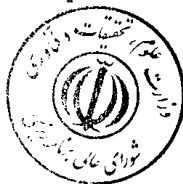
- دائرة المعارف‌های معروف اسلامی

قرآن از منظر اندیشمندان معاصر

دکتر محمد حسین	- خاورشناسان و پژوهشهای قرآنی
علی الصغیر
محمد مهدی علیقلی	- قرآن از دیدگاه ۱۱۴ دانشمند جهان
محمد حسین علی الصغیر	- المستشرقون و الدراسات القرآنیة
محمد باقر الحکیم	- المستشرقون و القرآن
نجیب العقیقی	- المستشرقون
محمد عزه دروزه	- القرآن و الملحدون
محمد عزه دروزه	- القرآن و المبشرون
احمد عمران	- القرآن و المسيحية فی المیزان
عفت شرقاوی	- الفكر الديني فی مواجهة العصر
سازمان ارتباطات	- مطالعات اسلامی (سیری در افکار نصر حامد ابوزید و محمد ارکون)
عبدالرحمن فهد الرومی	- المدرسة العقلية الحديثه فی التفسیر

جامعیت و جاودانگی قرآن و قلمرو موضوعات آن

شهید مطهری	- محمد خاتم پیامبران
جعفر سبحانی	- خاتمیت از نظر قرآن و حدیث
محمد تقی مصباح	- راهنما شناسی
جوادی آملی	- شریعت در آینه معرفت
	- مجموعه آثار کنگره بررسی مبانی فقهی حضرت امام ج ۱۰
سید محمد علی ایازی	- جامعیت قرآن
مرکز تحقیقات استراتژیک	- انتظار از دین از دیدگاه متفکران معاصر
سید محمد علی ایازی	- قرآن و فرهنگ زمانه

جمهوری اسلامی ایران
وزارت فرهنگ و آموزش عالی

بسم تعالی

تاریخ ۱۳۷۴/۱۱/۲۵

شماره ۱۱۳/۲۶۶۳

دستورالعمل اجرایی موضوع کاهش سقف واحدهای درسی
دوره‌های کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد
مصوب جلسه ۲۹۲ شورای عالی برنامه ریزی مورخ ۱۳۷۴/۱۱/۲۳

- ۱- گروه‌های برنامه ریزی موظفند حداکثر ظرف مدت ۶ ماه برنامه‌های مصوب مربوط به خود را بازنگری کرده و سقف واحدها را تا حد مجاز کاهش دهند.
- ۲- برنامه‌های اصلاح شده از تاریخ ابلاغ، برای دانشجویانی که از این تاریخ به بعد وارد دانشگاه می‌شوند لازم الاجرا است.
- ۳- دانشجویان شاغل به تحصیل می‌توانند بر اساس سقف تعیین شده در برنامه جدید، به تشخیص گروه آموزشی، به سه ذی ربط و بارعایت شرایط زیر فارغ التحصیل شوند:
 - ۲-۱: واحدهای درسی الزامی دوره را اعم از عمومی، پایه، اصلی و تخصصی تا سقف مجاز در برنامه جدید، گذرانده باشند.
 - ۲-۲: برای رشته‌هایی که هنوز برنامه جدید آنها ابلاغ نشده است، سقف واحدها در دوره کارشناسی برای رشته‌های فنی و مهندسی ۱۴۰ واحد و برای سایر رشته‌ها ۱۲۵ واحد و برای دوره کارشناسی ارشد ۲۲ واحد است.
 - ۲-۳: آن دسته از دانشجویانی که در جدول بند ۲-۱ قرار نمی‌گیرند یعنی تعداد واحدهای گذرانده شده آنها کمتر از حد مجاز است، می‌توانند از تکمیل تحصیلی بعد کمبود واحدهای درسی خود را تا سقف تعیین شده برابر برنامه جدید بگذرانند، در این صورت:

الف: کلیه واحدهای گذرانده شده قبلی دانشجوی، حتی اگر در برنامه جدید حذف شده باشد، پذیرفته می‌شود.

ب: در سبانی که در برنامه جدید با تعداد واحد کمتر یا بیشتر عرضه شده‌اند و دانشجویان در سبها را قبلاً گذرانده است، بر اساس همان تعداد واحد گذرانده شده از وی پذیرفته می‌شود و نیازی به گذراندن واحدهای اضافی برای آن دروس را ندارد.

ج: گذراندن سبانی از برنامه قدیم که در برنامه جدید حذف شده است، برای دانشجویانی که آن دروس را نگذرانده‌اند الزامی نیست.

د: برای فراغت از تحصیل در دوره‌های کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ناپیوسته و کارشناسی ارشد پیوسته گذراندن کلیه دروس عمومی (مصوب جلسه ۲۸۲ مورخ ۱۳۷۴/۶/۲۰ شورای عالی برنامه ریزی) الزامی است.

مصوب جلسه ۲۹۲ شورای عالی برنامه ریزی، مورخ ۱۳۷۴/۱۱/۲۳ در مورد دستورالعمل اجرایی کاهش سقف واحدهای درسی دوره‌های کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد صحیح است جهت اجرا ابلاغ شود.

دکتر سید محمد رضا چاشمی کلپایگانی

وزیر فرهنگ و آموزش عالی

رونوشت: معاونت محترم وزارت فرهنگ و آموزش عالی و

معاونت محترم آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و رئیس محترم دانشگاه آزاد اسلامی

خواهشمند است دستور فرمائید به واحدهای مجری اصلاح نماید.

سید محمد کاظم نائینی

رئیس هیأت مدیره شورای عالی برنامه ریزی

تاریخ: ۱۳۷۳/۱۱/۲۳

شماره: ۷۳/۳۶۴۹

بیوست

بیت عالی

جمهوری اسلامی ایران
وزارت فرهنگ و آموزش عالی

حداقل و حداکثر واحدهای درسی در مقاطع مختلف آموزش عالی
(مصوبات جلسات ۲۹۱ و ۲۹۲ مورخ ۱۳۷۳/۱۰/۲۵ و ۱۳۷۳/۱۱/۹)

شورای عالی برنامه ریزی

شورای عالی برنامه ریزی به پیشنهاد گروههای برنامه ریزی و براساس بازنگری روی برنامههای آموزشی، حذف دروس ناموفق و واحدهای غیر ضرور و ادغام شاخهها در بعضی از رشتههای تحصیلی، حداقل و حداکثر واحدهای درسی مقاطع مختلف آموزش عالی را به شرح زیر تصویب کرد این مصوبات از تاریخ تصویب قابل اجرا است و به موجب آن مصوبات قبلی لغو میگردند.

۱- دورههای کارشناسی حداقل ۶۷ و حداکثر ۷۲ واحد
۲- دورههای کارشناسی حداقل ۱۳۰ واحد و حداکثر ۱۳۵ واحد (برای رشتههای مختلف فنی و مهندسی حداکثر ۱۴۰ واحد)

۳- دورههای کارشناسی ناپیوسته حداقل ۶۵ و حداکثر ۷۰ واحد

۴- دورههای کارشناسی ارشد ناپیوسته حداقل ۲۸ و حداکثر ۳۲ واحد (که از این تعداد ۴ تا ۱۰ واحد اختتامی به پایان نامه دارد).

۵- دورههای کارشناسی ارشد پیوسته حداقل ۱۷۲ و حداکثر ۱۸۲ واحد

۶- دورههای دکتری Ph. D. حداقل ۴۲ و حداکثر ۵۰ واحد (که از این تعداد ۱۶ تا ۲۰ واحد می تواند اختتامی به رساله داشته باشد).

در این صورت:

الف: گروههای برنامه ریزی موظف اند کلیه برنامههای مصوب رشتههای مربوط به خود را بررسی کرده و با حذف واحدهای غیر ضرور، سقف واحدها را در مقاطع مختلف تحصیلی به سطح تعیین شده فوق کاهش دهند.

ب: این تقلیل واحدها و برنامههای جدید برای دانشجویان ورودی سالهای تحصیلی ۱۳۷۳-۷۴ و بعد از آن قابل اجرا است.

ج: دانشجویان ورودی قبل از ۱۳۷۳ نیز میتوانند وضعیت تحصیلی خود را با برنامه جدید تطبیق دهند، در این صورت تطبیق واحدها و دروس با برنامههای جدید حسب مورد برعهده شورای آموزشی گروه یا کمیته تحمیلات تکمیلی مؤسسه ذی ربط است.

رای صادره جلسات ۲۹۱ و ۲۹۲ شورای عالی برنامه ریزی در خصوص تقلیل واحدهای درسی در مقاطع مختلف تحصیلی صحیح است به درجه اجرا گذارده شود.

دکتر سید محمد فرهادی شعبی کلپایگانی

وزیر فرهنگ و آموزش عالی

رونوشت: معاونت محترم آموزشی وزارت فرهنگ و آموزش عالی
معاونت محترم وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
و رئیس محترم دانشگاه آزاد اسلامی
خواهشمند است به واحدهای مجری ابلاغ فرمائید.

سید محمد کاظم نائینی

۳۱۹

مدیر شورای عالی برنامه ریزی